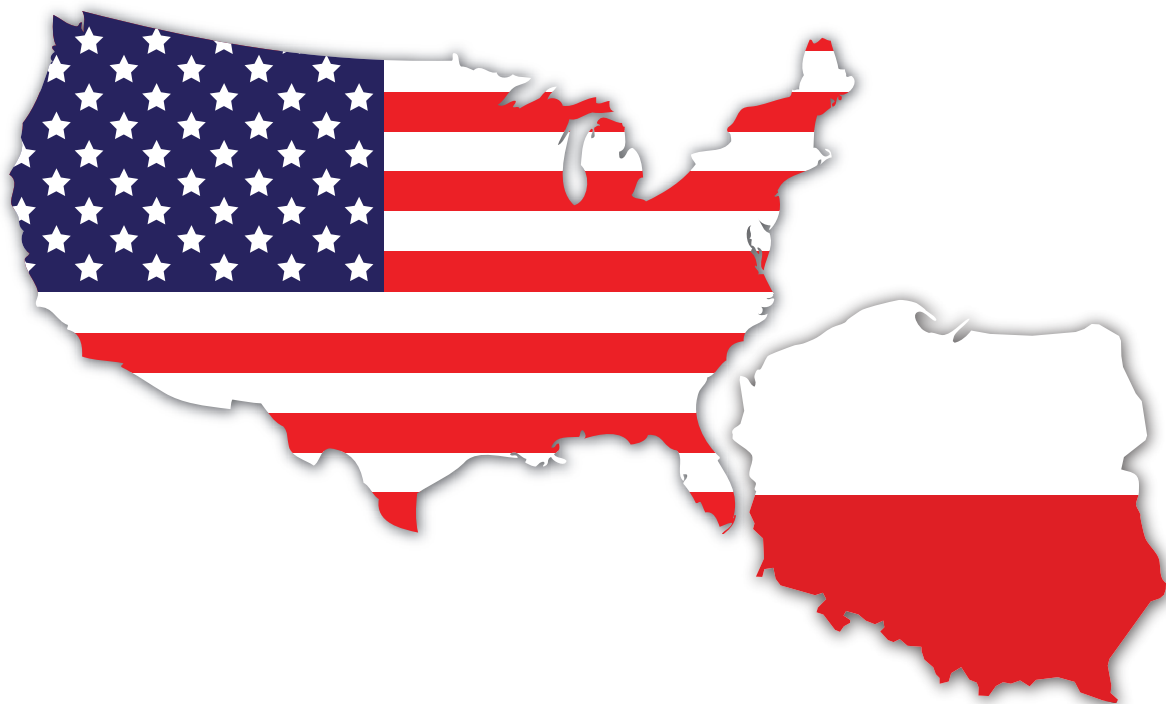

Uniwersytet
Wrocławski

Identyfikacja granic wolności i praw jednostki

Prawoporównawcza analiza tożsamego przypadku
pod kątem praktyki stosowania
prawa amerykańskiego i polskiego

pod redakcją Mariusza Jabłońskiego

Wrocław 2016

Identyfikacja granic wolności i praw jednostki

**Prawnoporównawcza analiza tożsamego przypadku
pod kątem praktyki stosowania
prawa amerykańskiego i polskiego**

Prace Naukowe
Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii
Uniwersytetu Wrocławskiego

Seria: **e-Monografie**

Nr 75

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/dlibra/publication/79781>

Identyfikacja granic wolności i praw jednostki

**Prawnoporównawcza analiza tożsamego przypadku
pod kątem praktyki stosowania
prawa amerykańskiego i polskiego**

**pod redakcją
Mariusza Jabłońskiego**

Wrocław 2016

Komitet Redakcyjny

prof. dr hab. Leonard Górnicki – przewodniczący

mgr Bożena Górna – członek

mgr Aleksandra Dorywała – sekretarz

Recenzent: *prof. dr hab. Andrzej Szmyt*

© Copyright by Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego

Korekta: *Joanna Kokocińska*

Projekt i wykonanie okładki: *Andrzej Malenda*

Skład i opracowanie techniczne: *Krzysztof Mruszczyk, Tomasz Kalota eBooki.com.pl*

Druk: *Drukarnia Beta-druk, www.betadruk.pl*

Wydawca

E-Wydawnictwo. Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa.

Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego

ISBN 978-83-65431-10-3 (druk)

ISBN 978-83-65431-11-0 (online)

Spis treści

Słowo wstępne	9
---------------------	---

ROZDZIAŁ I

OCHRONA WOLNOŚCI I PRAW JEDNOSTKI – ROLA I ZNACZENIA ORGANÓW WŁADZY SĄDOWNICZEJ W POLSCE I W USA

Mariusz Jabłoński, Justyna Węgrzyn	
Ochrona wolności i praw jednostki	13
Łukasz Machaj	
Pozycja ustrojowa Sądu Najwyższego Stanów Zjednoczonych.....	35
Malwina Jaworska	
Sądy jako organy wymiaru sprawiedliwości w polskim porządku prawnym	51

ROZDZIAŁ II

PRAKTYCZNE ASPEKTY DEFINIOWANIA GRANIC WOLNOŚCI I PRAW OSOBISTYCH

Magdalena Abu Gholeh	
Dopuszczalność kary śmierci w kontekście Ósmej Poprawki a orzeczenie <i>Gregg v. Georgia</i> (1976).....	83
Patrycja Bartosik, Marek Cielica	
Prawo do aborcji na przykładzie sprawy <i>Roe v. Wade</i> – sygn. 410 U.S. 113, 93 S.Ct. 705	105
Agata Jagna Wróbel	
Małżeństwo osób tej samej płci – sprawa <i>Obergefell v. Hodges i inni</i>	125
Michał Wagiel	
Granice prawa do przeszukania osoby i wykorzystania dowodów uzyskanych w ramach tego przeszukania w Kanadyjskiej Karcie Praw i Wolności na przykładzie sprawy <i>R. v. A.M.</i> , [2008], 1 S.C.R. 569, 2008 SCC 19	143
Olga Halub	
Pierwsza Poprawka do Konstytucji Stanów Zjednoczonych w kontekście wyroku Sądu Najwyższego w sprawie „ <i>Hustler Magazine</i> ” v. <i>Falwell</i> z 24 lutego 1988 r.	159
Bartłomiej Figiel	
Granice wolności słowa – zasadność kary za obrazę symboli narodowych na przykładzie sprawy <i>Johnson v. Texas</i>	179

Maciej Zowczak, Mateusz Żyła	
Nawoływanie do popełnienia przestępstwa a wolność słowa na podstawie sprawy <i>Brandenburg v. Ohio</i>	215
Dominik Kossak, Bartosz Kralka	
Ingerencja państwa w wewnętrzne sprawy związków religijnych na podstawie sprawy <i>Hosanna-Tabor Evangelical Lutheran Church and School v. EEOC</i>	249
Paweł Bury	
Czy korporacje mogą praktykować religię? Sprawa <i>Burwell v. Hobby Lobby Stores, Inc.</i>	273
Bartosz Wiśniewski	
Dostęp do broni, prawo czy przywilej?	301
Daniel Dyjak	
Uprowadzenie jako forma realizacji polityki ekstradycyjnej na przykładzie sprawy <i>United States v. Alvarez-Machain</i>	325

ROZDZIAŁ III

PRAKTYCZNE ASPEKTY DEFINIOWANIA GRANIC WOLNOŚCI I PRAW POLITYCZNYCH ORAZ EKONOMICZNYCH

Mateusz Radajewski	
Weryfikacja ważności wyników wyborów na przykładzie sprawy <i>Bush v. Gore</i>	343
Dominika Kuźnicka	
Wyjątki od zasady dostępu do informacji publicznej w Stanach Zjednoczonych na przykładzie sprawy <i>Milner v. Department of the Navy</i>	369
Kamil Gawel, Piotr Graca	
Zasada nietykalności majątkowej w kontekście sprawy <i>Weeks vs USA (1914)</i> .	389
Patryk Gutierrez	
Wolność zgromadzeń w ujęciu porównawczym na tle orzeczenia Sądu Najwyższego Stanów Zjednoczonych Ameryki: <i>United States v. Grace</i> z 1983 r.....	401

Słowo wstępne

Bardzo często zastanawiamy się, czy i w jakim zakresie przyjęte w konkretnym czasie i miejscu rozwiązanie prawne ma sens z punktu widzenia realizacji konkretnych wolności i praw jednostki. Przy tej okazji sięgamy często do doświadczeń państw trzecich, doszukując się w nich pewnych wzorców, które mogłyby zostać wykorzystane w procesie analizy konkretnego przypadku, również pod kątem ustalenia dopuszczalności (możliwości) modyfikacji istniejących rozwiązań krajowych. W pewnych przypadkach okazuje się, że wzorce wypracowane w innych kulturowo-prawnych realiach, w żadnym razie nie mogą stać się wyznacznikiem rozumienia istoty konkretnych rozwiązań przyjmowanych w zupełnie odmiennych warunkach i – jak się niekiedy wskazuje – w zupełnie innym celu. Często jednak początkowa identyfikacja różnic systemowych jest jedynie pozorna, czego dowodem staje się ustalenie tożsamości sposobu rozumienia wolności i praw jednostki (ich granic) pomimo zupełnie odmiennego sposobu ich definiowania.

Celem, który przyświecał Autorom prezentowanej monografii zbiorowej, było zderzenie dwóch bardzo odmiennych systemów prawnych: amerykańskiego, przede wszystkim bazującego na ustawodawstwie i orzecznictwie sądów, głównie zaś Sądu Najwyższego Stanów Zjednoczonych, i naszego, krajowego, opartego na primacie Konstytucji RP, systemie źródeł prawa stanowionego, gwarantowanym rolą i znaczeniem ustrojowym Trybunału Konstytucyjnego oraz sądów.

Warto podkreślić, że podejmując badania, nie przyjęliśmy tezy, która z góry miała na celu wykazanie istotnych różnic w postrzeganiu wolności i praw oraz ich granic w tych dwóch diametralnie różnych porządkach prawnych. Założeniem podstawowym było stwierdzenie, że w jednym i drugim porządku mamy do czynienia z konstytucyjną gwarancją poszczególnych wolności i praw oraz – co ma tu istotne znaczenie – uwzględnienie stopnia rozwoju koncepcji ochrony poszczególnych uprawnień. Wynikiem prowadzonej analizy miało stać się ustalenie, czy nawet przy stwierdzeniu istnienia określonych różnic w postrzeganiu istoty i granic omawianych wolności i praw możemy dostrzec pewne podobieństwa w zakresie ich ochrony (zdefiniowania granic). Stwierdzenie różnic służy natomiast refleksji na temat przyczyn takiego stanu rzeczy, również w kontekście postrzegania faktycznych relacji państwo–jednostka. W tym ostatnim zakresie chodzi przede wszystkim o ustalenie, czy w konkretnym przypadku uzasadniona staje się węższa lub szersza ingerencja prawodawcy, której efektem jest zazwyczaj ograniczenie wolności lub praw gwarantowanych jednostce.

W celu najpełniejszego zaprezentowania analizowanych zagadnień przyjęliśmy zasadę, zgodnie z którą każde opracowanie (zamieszczone w rozdziale II i III) składa się z dwóch części: pierwsza to analiza orzeczenia sądu amerykańskiego wydanego w kontekście konkretnego stanu faktycznego, druga natomiast część ma na celu ustalenie potencjalnego – w oparciu o obecnie obowiązujące postanowienia Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 roku i aktualne źródła prawa powszechnie obowiązującego – rozstrzygnięcia, które mogłoby zostać podjęte w Polsce (lub już zapadło).

Prezentowana publikacja jest efektem kilkunastomiesięcznej pracy członków Koła Naukowego Prawa Konstytucyjnego, wspomaganych jedynie przez pracowników naukowych i opiekuna. Jego członkowie, doktoranci oraz studenci różnych roczników, podjęli się zadania ambitnego, wymagającego wiele pracy i poświęcenia. Efekt ich pracy jest dowodem na to, że ciekawość i zacięcie badawcze jest cechą nie tylko zawodowych badaczy nauki, ale również pasjonatów i to także takich, którzy dopiero zaczynają studia prawnicze.

Redaktor oraz autorzy mają nadzieję, że niniejsza publikacja z jednej strony przyczyni się do pogłębienia badań nad problematyką wolności i praw jednostki, z drugiej zaś stanie się rzeczową pomocą naukową i dydaktyczną.

prof. dr hab. Mariusz Jabłoński

W pracy chodzi o skonfrontowanie sposobu podejścia w amerykańskim i polskim systemie prawnym do rozwiązania określonego problemu z zakresu praw i wolności jednostki. To zarówno naturalne dążenie poznawcze, jak „u innych” definiuje się i rozwiązuje problemy prawne, jak i praktyczna potrzeba refleksji nad doskonaleniem własnego systemu prawa. Przy takim podejściu wychwycić się udaje zarówno „tożsamość” (istotę) określonego rozwiązania prawnego, jak i zewnętrzny kształt instytucji. Szansa pozytywnych rezultatów badawczych jest tym większa, im – choćby pozornie, ale nie tylko – odleglejsze od siebie są porównywane systemy. Porównanie (zestawienie, zderzenie) systemu amerykańskiego i polskiego było już w założeniu obiecujące, jako że chodzi – z jednej strony – o system tzw. prawa sądowego, z drugiej zaś strony – o system tzw. prawa ustawowego. Wyniki badawcze są też rzeczywiście satysfakcjonujące, ukazując zarówno to, co wspólne, jak i to, co różni systemy na gruncie analizowanej materii.

Z recenzji wydawniczej prof. dr. hab. Andrzeja Szmyta

ISBN 978-83-65431-10-3 (druk)

ISBN 978-83-65431-11-0 (online)